

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 108 (1995)

Rubrik: Cronica
Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 01.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Cronica

Mena Wüthrich-Grisch (1907–1994)

Zacu ils onns 60 hai jeu visitau cun mia famiglia Mena Grisch, sco nus numnavan ella, che fuvà en vacanzas en siu Tusculum da Castealas, ault sur Tinizong, cun ina magnifica vesta sin Surses, ina cuntrada culturala e linguistica che ha occupau e fascinau ella sia veta entira.

Mena Wüthrich-Grisch ei naschida a Wädenswil sco feglia d'Andreia Grisch da Tinizong, in enconuschent botanist e planticultur. Gia baul ei il bab sestentaus per la cultivaziun dil romontsch e per la historia da sia val. Dad el deriva d.a. in pli liung artechel «En curt viada tras Surses e la sia istoria» (Annalas 30/1915). Igl ei zaco tipic per la situaziun linguistica da Surmeir e pils connexs da lungatg da lu che quel fuvà vegnius stampaus l'emprema gada per sursilvan el «Pelegrin» (annadas 10 ed 11). In'otra lavur pli extendida tracta en la Crestomazia (10, 539ss.) «La val Surses e la sia vegetaziung».

Mena Wüthrich-Grisch ha fatg sias scolas a Küsnacht ed ha entschiet il studi dalla romanistica a Turitg.

Gia 1931 sesanfla ella per temps sco assistenta tier Robert de Planta a Farschno/Fürstenau. Ella copiescha da bi las schinumnadas Tabellas foneticas da Planta, in dils fundaments da lavur pil Dicziunari. Ina lavur ch'ella repren pli tard (1973) e ch'ella finescha igl onn 1985.

A Farschno ha ella carteivlamein seschau captivar dall'idea da descriver en ina lavur pli vasta ils dialects da Surmir.

1936 fa ella per incumbensa dil Dicziunari retschercas da lungatg a Vaz ed en Tujetsch tenor il questiunari grond (ca. 25'000 plaid), pli tard a Domat.

1939 cumpara la dissertaziun «Die Mundart von Surmeir», fatga tier prof. Giachen Jud, ina vasta rasada da fenomens fonetics, morfologics e syntactics, mo oravontut da character lexicografic, dils dialects da Beiva tochen Vaz ed Alvagni. Suenter la monografia bein documentada e ponderada da Martin Lutta sur dil dialect da Bergugn, porscha quella in'ulteriura solida retscherca dalla punt linguistica dadens las Miras.

Denter 1940 e 1943 lavura Mena pliras gadas sco assistenta tier il Dicziunari, mettend a govern tschiensmellis cedels ed excerpts. 1941 eis ella fatschentada, sco quei era lu la moda cu ins tschercava redacturs adattai e cumpetents, cun far artechels d'emprova, ils cavazzins «aviöl» ed «avuonda». Els vegnan valetai dalla Cumissiun filologica per fetg buns tochen excellents.

Ils 1 da fenadur 1943 entscheiva Mena sco redactura tiel Dicziunari. Igl ei stau malaveta mo ina cuorta activitad. Ses artechels els fascichels 8 e 9 dil Dicziunari, per semeglia «ardöffel», relatan da sias vastas enconuschientschas e da siu bien senn da gruppar e presentar ils fenomens linguistics. Il medem onn 1943 banduna Mena la redacziun e sespusa cun signur Wüthrich.

Naven da 1953 legia Mena Wüthrich-Grisch stediamein e criticamein ils manuscrets dils redacturs, considerond els oravontut ord la vesta da sia cumpetenza linguistica surmirana e sin fundament da sias enconuschientschas en fatgs da lavurs manilas (textilias) e casanas.

En la Cumissiun filologica eis ella entrada per da dretg 1960 e restada fideivla a quella tochen 1987 ch'ella ha saviu festivar ils 12 da fenadur siu 80avel anniversari.

Naturalmein tucca ei da far duida menziun da quei che Mena Wüthrich-Grisch ha prestau sin la via da stabilisar igl idiom surmiran e dad illustrar el. Mena ei stada neu e neu, ensemen cun Andreia Steier e Ser Giatgen Battaglia, la cusseglia dra vid l'elavuraziun dils cudischs da scola surmirans. Lavur da pionier ha ella fatg, ensemen cun Ser Giatgen, cun stabilir las Normas ortograficas da Surmeir (1939). Plinavon ha ella gronda part vid il Vocabulari da Surmeir (1970) ensemen cun Ambros Sonder, cunzun preparond e rimnond il grond e bi material d'excerpts ed arvend persuerter generusamein sia atgna cartoteca dialectala.

Schegie che Mena Wüthrich-Grisch ha buca saviu serealisar cumpleinamein sco romanista, ha ella aunc scret e publicau dasperas enzacas lavurs impurtontas. Ins patratga en quei connex a l'ediziun da vegls texts surmirans («Treis fragmants da protocol digl criminal da

Surses»), cumpari en las Annalas 56/1942 e lu alla descripziun e caracterisaziun linguistica «Las nossas dutregnas viglias» (Igl Noss Sulom 1942, 41ss.), la liunga cadeina dils catechissemis surmirans cun varia influenza sil lungatg.

Tgi che lavura tiel Dicziunari vegn adina puspei a fruntar sils fastitgs da dunna Mena, sin sia biala scartira, sin mellis e mellis cedels ch'ella ha empleniu sin ses viadis d'exploraziun e sin diversas autras lavurs. Oravontut ein ils Surmirans sezs deivets ad ella bia sur la fossa vi.

Alexi Decurtins

Konrad Huber (1916–1994)

L'emprema enconuschientscha cun Konrad Huber hai jeu fatg dils 1949. Il semester da stad haveva el entschiet a Turitg cun sias lecziuns davart la historia dil lungatg talian. El cuntinuava d'instruir la filologia romana ord la vesta d'ina generaziun pli giuvna, mo auncallura a pei ed a pèr cun la lavur da prof. Giachen Jud. Aunc saveva el buca semesirar cun la pussenta persunalitad da siu predecessur. Il niev docent ha denton anflau spert buna accoglientscha tiels students cun sia moda sistematica, mo luca , cun plunas detagls, novas vestas ed impuls e cungida cun bien humor.

El fuva vegnius clamaus a Turitg da Giachen Jud ch'el era a Lima (Peru). Leu haveva el gidau da metter en pei ensemen cun sia consorta, dunna Margrit Huber-Sauter, la Scola svizra e dirigiu quella da 1943–1947.

Naschius 1916 a Meilen, ha Konrad Huber passentau da 1920–1928 cun sia famiglia in ton da ses giuvens onns a Santa Fé en l'Argentina. Turnaus a Meilen ha el frequentau la scola secundaria e silsunter il Gimnasi cantunal a Turitg per s'immatricular all'universitad dil medem marcau.

Da 1937/38 ha el percurrriu a pei igl Artg alpin, dalla Val d'Ossola tochen sin la Muntogna dalla Tumliasca, per perscrutar e relevar ils chischners, las talinas, las truaschs e lur terminologia. Sia dissertaziun da 1940 (cumparida 1944) tracta pia dil tema «Über die Histen- und Speichertypen des Zentralalpengebietes». Ella stava sut la tezla dalla retscherca «caussas e plaids». Il tema lubeva buca mo da problematisar damondas da construcziun, da dretgs e da cultura purila, mobein era da sefatschentar cun veglias expressiuns, savens da derivonza preromana. Alwin Kuhn, il romanist dad Innsbruck, scriva surlunder: «...in seinem schönen Buch untersucht K. Huber auf einem grösseren Gebiet um den Gotthard herum die verschiedenen Arten der Garben- und Kornspeicher. ...klug abwägende Etymologisierung geht hier mit profunder Sachkenntnis Hand in Hand und verbindet sich mit dem gleichsam als Grundakkord das ganze Buch durchklingenden Wissen um die Macht der Tradition im Hochgebirgstal, die den Einzelnen schicksalhaft bindet und auf ihre Weise das Problem von Individuum und Gemeinschaft stellt».

1947 va el a Firenze grazia ad in stipendi da studi dalla Fundaziun Janggen-Poehn; 1948/49 a Paris. Ils 2 da mars 1949 eis el sehabilitaus a Turitg cun ina lavur davart il tema «Beiträge zur Chronologie und Entwicklungsgeschichte der italienischen Schriftsprache von Dante bis Cellini». 1950 daventa el extraordinarius e 1962 ordinarius ad personam.

Gia 1953 fuva Konrad Huber entraus sco commember en la Cumissiu filologica da nies Dicziunari. El ha presidiau quella da 1962–1969 ed ei la finala seretratgs igl onn 1986. Cunzun duront ils onns da siu presidi fuva la Romontschia pulit en bugl ed agitaziun. Ei pareva ch'els sگردins grischuns da pia memoria fussien danovamein allerta. En quei mument ha la Cumissiu filologica cun Huber, Scheuermeier, Heiniemann e Schmid giu enteifer ed ordeifer la Societad retoromontscha ina funcziun pacificonta e concilionta.

Ensemen cun Iso Baumer ha Konrad Huber procurau 1960 pil register romontsch digl Atlas Italia Svizra (AIS), che fa als redactors dil Dicziunari adina buns survetschs, mo ch'ei vegnius mal ziplaus a siu temps partenent sia concepziun. Per Huber era la causa clara: «Ein spezieller rätoromanischer Index zum Sprachatlas Italiens und der Südschweiz verwirklicht ein besonderes Anliegen von Prof. J. Jud†. Er bedarf heute keiner Rechtfertigung mehr».

Zacu igl onn 1963 surpren Konrad Huber dad Andrea Schorta ina greva carga, l'incumbensa d'elavurar la part 3 dil Cudisch da num

retic, ils nums da famiglia ed ils prenums. Ensemen cugl agid da forzas auxiliaras, mo oravontut cun la perseveranza da sia dunna romanista (†1988), ha el prestau ina lavur da vaglia. Il Cudisch da nums retic 3 ei cumpariu 1986 en dus volums. El munta in tierm impurtont sin la via dalla retscherca onomastica grischuna e vegn ad haver effect da signal era per autras semeglientas emprovas en Svizra ed autrora.

El Cudisch da nums retic 3 ei Huber staus el cass da sfruttar suveranamein sias enconuschientschas dil romontsch e dil talian, d'entscheiver cun ils pli vegls documents talians/lumbards e cun quels buca meins revelonts digl intschess retolatin. Huber haveva tschiens pusseivladads da far cumparegliaziuns cun fatgs d'auters lungatgs. Podà che quei ha cudizzau el enqualga da riscar hipotesas ed etimologias dubiteivlas. Tuttavia perschuada la gruppaziun digl enorm material e sia analisa. Ed ils registers gidan d'anflar beinspert il giavischau.

Ei fuss buca gest da cuschentar ils merets che Konrad Huber ha giu enten formar giuvens romanists romontschs ni era tals d'ordeifer cun interess pil romontsch.

Els artechels dil Dicziunari anfl'ins adina puspei il num da Konrad Huber cunzun en connex cun problems etimologics pli hanai.

Aunc 1993 ha Konrad Huber detg gie pli che mai alla veta ed alla cuminonza, s'unend a Meilen en ina secunda lètg cun dunna Marlyse German. «Le coeur a ses raisons que la raison ne connaît pas», citescha el Pascal en sia annunzia da nozzas.

La persuna originala da Konrad Huber, sia urdadira cantunusa e bunatscha enina, siu humor asper, mo oravontut sia lavur pil romontsch, tucca ei da salvar en buna memoria.

Alexi Decurtins

Cristian Caduff-Vonmoos (1916–1995)

Cristian Caduff ha scret biars necrologs per la Casa Paterna e per il calender Per mintga gi. Ed oz seregurdein nus dad el, che ha bandunau nus ils 8 da mars 1995.

Cristian ei naschius ils 3 da mars 1916 a Castrisch sco fegl da Jacob Caduff e Simonetta n. Castelberg. Ensemen cun sias treis soras ed in frar ha el gudiu ina biala giuventetgna. Jeu creigel, che siu bab hagi giu in bien maun e plaid per menar ses affons. El ha capiu da destadar gl'interess per il vargau e la carezia per la patria dad oz. Cristian scriva en «Regurdientschas alla Greina» (Per mintga gi 1987): «La stad 1928 ha nies bab priu ses dus buobs da circa 10 onns culla viafier tochen Rabius e da leu essan viandai (aunc silla via veglia) el bogn Tenigia e lu dalla spunda teissa viasi tier la fuorcla da Cavel e giu en noss'alp». Da siu bab ha Cristian artau quella carezia per siu Castrisch, ch'el numnava bugen il pli bi vitg dalla Foppa.

Cristian ha suenter ils onns da scola a Castrisch e Glion astgau ir sin scola cantunala, nua ch'el ha frequentau la partizun mercantila. Il scribent da quest necrolog ei entaus cun Cristian e ha passentau cun el siu temps el convict. Ensemen havein nus visitau las uras da romontsch tier prof. dr. Ramun Vieli, che ha regalau interess e carezia per nies

lungatg mumma. Suenters ils bials onns da scola va Cristian tier la viafier retica. Igl ei onns da crisa cun nundumbreviels disoccupai ed in cletg aparti, da puder tier ina tala plazza! Gl'emprem vegn Cristian staziunau a Samedan, suenter a Mustér e lu tuorna el a Cuera. Ses viadis en Surselva e giu dattan meinsvart la pusseivladad, da plidar cun il conductur Cristian, ch'ei aviarts per tuttas damondas ed en special per tut quei che pertucca nies lungatg romontsch. El secuntenta buca cun sia lavur da conductur ni cautren, mo sedamonda, tgei che nossa Renania fetschi propi concret per il manteniment dil lungatg. Vieli haveva da sias uras fatg attents nus sin la Renania: «Ella ei ussa grad la pli activa uniun romontscha».

La Renania basignava ils onns curonta persunas cun interess e capientscha. 1947 demissionescha Hans Erni sco redactor da nossa «Casa Paterna». Tgi dei surprender quella lavur? Ins ha quels 20 onns, che Erni ha fatg la gasetta, buca sefatschentau, tgi che meini lu vinavon. Cristian Caduff e Gallus Pfister ein prompts. Mo suenter paucs onns banduna Gallus la Surselva – e Cristian surpren l'entira carga – ch'era sper sia lavur da cautren propi ina carga. Cristian ei 25 onns redactor (1947–1972). El capescha da gudignar correspondents, da tractar damondas pli delicatas, da far a saver sia atgna perschasiun senza garantir ordavon, che negin seigi d'auter avis. El gi siu meini ed ins sto sefatschentar cun quei ch'el scriva – senza adina esser da medem meini. Jeu manegel, ch'el eri semplamein aschia sco in redactor sto esser.

Igl onn 1968 ha Cristian suffriu in grev infarct dil cor. Ina enzena, ch'el stoppi scargar. Nies amitg selai pensionar tier la viafier e resta vinavon redactor. – En quels 25 onns ha el aunc prestau dabia auter per nossa uniun. Aschia eis el gia ils onns tschunconta parsura da nossa Renania. Igl ei buca in bien temps per far il parsura, pertgei che las duas parts – Sut- e Surselva – ein en impurtontas damondas buca dil medem meini. Aschia vulan certins propi buca lubir als sutsilvans, da scriver lur idiom en la «Casa Paterna». Gie, ins fiera si la damonda, sch'ins astgi insumma far diever dil fondo Cadonau «per ina gasetta» en favur dil sutsilvan. Persunas cun posiziuns fetg extremas devan donn a nossa uniun ed impedevan ina lavur productiva. Mo igl ei aunc allura reussiu a nies parsura da fundar l'Acziun per la giuventetgna romontscha, che vuleva cun emprests e stipendis gidar scolars e students renans. Da gliez temps deva ei da vart dil cantun buca tals stipendis sco oz. Onns alla liunga ha la Renania aschia prestau in bien agid. Suenters la gronda lavur per la Renania ha Cristian Caduff seschau eleger ella

suprastonza dalla Lia Rumantscha. Quei ei strusch stau in post per pusar ora las fadigias enteifer la Renania, pertgei nua ch'el fageva part, leu vegnevi luvrau e surpriu responsablada.

Nies amitg ha era suenter ils onns fetg activs e malgrad sia malsogna prestau dabia. El scriva per la Terra Grischun, per la Gasetta Grischuna, La Casa Paterna e nies calender Per mintga gi. Ses temas preferi: muntognas, viafier. Mo per dar in schatg e per buca schar ir en emblidonna l'entschatta «La cadeina dil Tödi» el calender Per mintga gi 1994: «Biars onns ein vargai dapi ch'ins mava da buob sils cuolms da Castrisch, il matg a pertgirar il muvel, igl uost per gidar far fein. Quei che fascinava si leu d'entschatta naven eran buca quellas occupaziuns, mobein en emprema lingia la cuntrada nungetg biala ed oravontut la vesta vi sin tschella vart dalla vallada, sils vitgs, sillas spundas e suravi las alps da Flem, Sagogn, Falera e Ladir. Quei ch'imponeva surtut eran ils pézs, che stevan en retscha naven da Cuera ensiviars tochen sur la Cadi ora, aults cun preitscrap e glatschers che resplendevan ell'aria ch'era da lezzas uras bia pli clara e transparenta ch'ozilgi. Che quei toc tiara muntagnarda era nungetg biala veva schizun il professor da Turitg getg ina dumengia giu da scantschala a Castrisch, il ser Leonhard Ragaz, frar da nies signur plevon ch'era ius en vacanzas. Il renomau professor veva fatg ina tura silla pezza e raquintau da quella cun ton entusiassem, che schizun nus buobanagls, che savevan strusch tudestg, vevan capiu ei.»

Cristian Caduff ha anflau agid e sustegn tier sia consorta Paulina n. Vonmoos. Ella, che derivava d'ina famiglia mur romontscha e luvrara tier il radio romontsch, enconuscheva ils problems, che fatschentavan Cristian. Lur plascher: il feagl Giacun lavura era tier il radio e demuossa grond interess per tut quellas damondas, cha han fatschentau siu bab tons onns.

Cristian ha selegrau d'astgar passentar ils onns da pensiun en siu Castrisch, en la casa paterna circumdada da pumera. Cheu ha sia consorta giu quitau per il malsaun. Sch'ei era pusseivel fageva Cristian bugen sias spassegiadas el contuorn dil vitg – adina accumpignaus da siu tgaun. El era pertscharts, che mintga gi sappi esser il pli davos. Suenter in secund e grev infarct e grev pitir ha il Segner spindrau nies amitg. Dieus ha propi fatg grazia.

Jacob Michael

Silvia Prader-Schucany (1920-1995)

Ei fuvà duront il semester da stad 1945. Reto R. Bezzola aveva annunziàu in seminari davart il tema «La poesia romontscha». Nus eran dus treis chischlets Romontschas e Romontschs en quel, mintgin da nus occupaus da scarplir il messadi d'in poet. Denter quels ha ei pariu a mi che Silvia Prader-Schucany hagi, setenend stretgamein vid ils texts ed untgend apprezzaziuns da bienmarcau, tuccau la noda il meglier da tuts cun presentar e pesentar l'ovra d'in scribent sursilvan en moda concentrada, la temprà da siu lungatg, la moda e maniera da poetisar en rema e ritmus. Pli tard hai jeu enderschiu ch'ella dumignava cun sia intelligenza, siu sensori e sentiment e cun sia solida formaziun buca mo l'avischinaziun ad ovras litteraras, mobein era la linguistica sco paucs.

Silvia Prader-Schucany ei naschida 1920 a Turitg en ina famiglia romontscha da veglia tradiziun e da fermas ragischs el Grischun. Ils Schucanys turnavan adina puspei anavos en lur gronda casa da Ftan per passentar las vacanzas. La mumma Olga era ina feglia digl anteriur cusseglier federal Felix Calonder, ch'era carschius si per part a Scuol. Per capir quei meglier sto ins saver ch'il bab, igl architect Gion Calonder, fuvà sestabilius per temps a Scuol e Sent, fatschentaus cun construc-

ziuns da casas suenter ils gronds barschaments da vitgs engiadines. Quella lingia da parentella ei semanifestada cunzun dil mument che Felix Calonder ei vegnius clamaus dalla Ligia dils pievels sco president dalla Cumissiun mischedada tudestga-polacca en Silesia aulta per scarpilir e survigilar suenter l'Emprema uiara mundiala las modalitads da pasch e cunfins denter la Tiaratudestga e la Pologna. Calonder ei sesurvius denter auter digl agid giuridic da siu schiender, Emil Schucany. Aschia ei la giuvna famiglia e cun ella era Silvia Prader-Schucany vegnida per temps en Silesia e sestabilida igl empren a Kattowitz, pli tard sin la campagna damaneivel da Tarnowitz.

Anavos a Turitg ein ils Schucanys sestabili a Küsnacht, nua che Silvia ha frequentau las scolas e silsuenter il gimnasi litterar a Turitg.

Ils studis dalla romanistica ha ella fatg a Turitg. Els fuvan lu umbri vai dalla ferma persunalitad da Giachen Jud, che haveva rimnau entuorn el in squadra efficienta era per autras materias neolatinas: Reto Bezzola per la litteratura taliana e medievals e pil romontsch, Teofil Spoerri per la litteratura franzosa e taliana, Arnald Steiger per il spagnol e veglprovenzal, J. U. Hubschmied per la toponomastica e Richard Weiss per la folcloristica.

Tier Giachen Jud ha ella la finala pigliau cantun cun sia vasta lavur cumparativa «Romanischbünden als selbständige Sprachlandschaft». En quella sesprova ella da far ressortir il profil dil romontsch (dil scazi da plaids e dad elements fonetics, morfologics, sintactics e structurals) enviers il Blegnes e Leventines. La lavur stava tuttavia en la perspectiva da Jud che fuva, dapi ils temps dil tema discutau e discutabel «Ladinia ed Italia», adina lundervi d'anflar novs elements ed arguments per l'autonomia linguistica dil romontsch. Carteivel dat ei paucas lavurs, cun las qualas Jud ei s'identificaus aschi da rudien, legend criticamein mintga lingia, commentond e cumpletond en abundonza. Tgi che sa sez, co Jud luvrava e derscheva e rasava ora sia cartoteca e sia savida, sa s'imaginar, tgei temps e tgei breigias ch'ei ha custau alla giuvna doctora da seconfruntar cuntut, da relativar e metter a post las biaras suggestiuns ed ils cuntinuai giavischs da scavar aunc pli afuns. Jud haveva per moda da tschentar a ses students per lur dissertaziuns in vast rom, memia vasts beinsavens ch'ins vegni a frida da dumignar el scosauda. El cass vertent san ins dir cun Helmut Stimm ch'ins stuessi midar il tetel dalla lavur e numnar ella plitost «Die Surselva als selbständige Sprachlandschaft», ei lezza gie el center dallas ponderaziuns, ferton che autras termanidas, per semeglia enviers la Ladinia centrala ni

enviers il Francoprovenzal, vegnan e san buca vegnir fatgas da num. Era cheu s'exprima in'idea cara a Jud, il fatg che gest «das Surselvische die ausgeprägteste und archaischste Phase des Rätoromanischen festhält». Quella cumprova ei reussida cumpleinamein a Silvia Prader-Schucany en sia subastanziosa lavur. Mo il meret ei bein era quel dad haver ughegiu da fullar via curaschusamein en ina selva stgira, el problem aunc oz actual, co vegnir a frida da caracterisar in lungatg cun metodos appropriadas che balluccan buc. Gnanc dubi ch'ella ha cheutras mussau ad auters, co ins savess arrivar a resultats pli valeivels.

In cuort engaschament al Lyceum alpinum a Zuoz ha buca saviu captivar e cuntentar la giuvna Ladina.

1946 ei dunna Silvia sespusada cun Andrea Prader, igl enconuscent pediater da pli tard e professor all'universitad da Turitg. Puspei anavos a Turitg d'ina cuorta dimora cun siu mariu a Losanna, neschan dapi 1947 ils treis affons, ina feglia e dus fegls. La veta da famiglia ha capeivlamein impegnau la giuvna dunna totalmein, aschia ch'ei mava pli e pli vess da promover sia lavur alla stampa. Quella ei cumparida la finala pér 1970 sco volum 60 dalla Romanica Helvetica.

Beadis e beadias tenevan allerta ella cun ils lungatgs e cun la grammatica latina. Aunc ils davos onns eis ella sestentada d'emprender cun ina amitga dils temps da studi il lungatg georgic.

Dapi ils onns 70 eis ei reussiu da gudignar dunna Silvia per la correctura dil manuscret redaziunal dil Dicziunari. Igl ei zaco significativ per sia retratgadah ch'ella vuleva buca daventar commembra dalla Cumissiun filologica, retenend sia contribuziun memia mudesta. Mo sia lavur critica e fina ei buca stada meins gradida. Anzi, sias remarclas pertuccavan oravontut la relaziun bilinga, q.v.d. la relaziun denter text romontsch e translaziun tudestga. E sias qualitads s'exprimevan cunzun en translaziuns da texts vegls difficils u da tals lirics da poets moderns, terren ch'ella dumignava da maniera nundetg fina e pil redatur da lieunga romontscha sorprendenta. Naven da 1988 ha ella finalmein schau perschuer d'entrar en la Cumissiun filologica sco commembra.

Ils 28 da schaner 1995, il di che nossa Cumissiun filologica fuva radunada a Cuera tier sia seduta annuala, ha Silvia Prader-Schucany bandunau ils ses da casa e nossa pintga cuminonza da retscherca romontscha. Ina malsogna maligna era s'annunziada tier ella igl atun vargau ed ha consumau sias forzas en cuort temps. Sia veta entira, aschia relata l'annunzia da mort, hagi la defuncta dedicau alla famiglia e dasperas agl interess per la litteratura e per la linguistica. Ina dunna da rara intelli-

genza, tgeua, mo tuttavia cunscienta da sesezza, ina persuna che fageva
pauca feda d'eveniments socials alla surfatscha, ei sestezza per nus
memia baul.

Alexi Decurtins